ՀՏԴ 343.9.01 DOI: 10.53068/25792997-2025.2.15-356

ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐԻ ԵՎ ՓՐԿԱՐԱՐՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԱՐԴԻ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ա.Ռ. Նասիլյան, Ա.Խ. Գրիգորյան,
Հայաստանի Հանրապետության Ներքին գործերի նախարարության կրթահամալիր, Երևան, Հայաստան

Առանցքային բառեր: Ուսուցում և վերապատրաստում, արտակարգ իրավիճակ, ֆիզիկական պատրաստություն, դերախաղեր և դրամատիզացիա, հյուրիստիկ և անդրոգոգիկ մանկավարժություն:

Հետազոտության արդիականություն: Ժամանակակից հասարակության անվտանգությունն ու կայունությունը մեծապես կախված են արտակարգ իրավիճակների կանխարգելման, արագ արձագանքման և իրավակարգի պահպանման արդյունավետությունից: 21-րդ դարի արտակարգ իրավիճակներն ունեն համադրված բնույթ՝ բնական, տեխնածին, սոցիալ-քաղաքական և կիբեռ սպառնալիքների: Նման պայմաններում պետական արձագանքող ծառայությունների արդյունավետությունն անմիջականորեն կախված է աշխատակիցների տեսական պատրաստվածությունից և գործնական ունակություններից: Ոստիկանության և փրկարարական համակարգերի օպերատիվ արձագանքման կարողությունների բարձրացումը հնարավոր է միայն կառուցակարգված և գիտականորեն հիմնավորված վերապատրաստման մոդելների կիրառմամբ, բարձր պատրաստվածությամբ, հոգեբանական կայունության և իրավիճակային վերլուծական կարողություններով, որոնք հնարավոր է ձևավորել միայն համակարգված ուսուցման և շարունակական վերապատրաստման միջոցով: Այս համատեքստում ոստիկանության և փրկարար ծառայությունների ներկայացուցիչների մասնագիտական ուսուցումն ու վերապատրաստումը դառնում են ռազմավարական նշանակության բաղադրիչներ: Հետևաբար, արդի ժամանակաշրջանում ոստիկանների և փրկարարների ուսուցումը և վերապատրաստումը հասարակական կյանքի անվտանգությունը պաշտպանելու առաջնահերթ խնդիրներից են [1, 2]:

Հետազոտության նպատակը, խնդիրները: Հետազոտության նպատակն է՝ մասնագիտական գրականության ուսումնասիրության հիման վրա բացահայտել ոստիկանների և փրկարարների պատրաստության մոտեցումները:

Խնդիրները: 1. Ուսումնասիրել ոստիկանների և փրկարարների ուսումնական և վերապատրաստման ծրագրերում դերախաղերի և դրամատիզացիաների ներառման հարցը: **2.** Ուսումնասիրել ոստիկանների և փրկարարների ուսումնական և վերապատրաստման ծրագրերի կատարելագործման ուղղությունները:

Հետազոտության մեթոդն է՝ գիտամեթոդական գրականության ուսումնասիրություն, վերլուծություն և ընդհանրացում:

Հետազոտության արդյունքների վերլուծություն: Արդի ժամանակաշրջանում ուժային հաստատությունների ուսումնական գործընթացի կազմակերպման գործում, հատկապես ոստիկանական և փրկարարական աշխատանքների համար, կարևոր դեր ունի ֆիզիկական պատրաստականությունը: Այս ոլորտի որակյալ մասնագետների պատրաստման և վերապատրաստման գործում ֆիզիկական պատրաստականության միջոցով կարելի է բարձրացնել որակական բազմաթիվ հատկանիշներ և որակներ՝ կամք, ֆիզիկական ուժ, արագություն, դիմացկունություն, ճկունություն, հոգեկան հավասարակշռություն, ինքնակառավարում, մարդասիրություն և այլն:

Ոստիկանների և փրկարարների կրթությունը վերաբերում է ուսուցման և վերապատրաստման այն համակարգված մեթոդաբանություններին, որոնք նախատեսված են անձանց նախապատրաստելու իրավապահ ծառայության գործունեության համար: Քանի որ ոստիկանական և փրկարարական աշխատանքները կարևոր դեր ունեն հանրային անվտանգության և կարգի պահպանման մեջ, դրա հետ կապված կրթական պրակտիկաները մեծ ազդեցություն ունեն ինչպես համայնքի հետ հարաբերությունների, այնպես էլ նրանց արդյունավետության և իրավապահ մարմինների նկատմամբ հանրային ընկալման վրա: Տարիների ընթացքում ոստիկանների և փրկարարների վերապատրաստման մանկավարժական մոտեցումները զարգացել են՝ անցնելով ավանդական՝ հրահանգչի կողմից ղեկավարվող մոդելներից ավելի դինամիկ և ներգրավող մեթոդների, որոնք առաջնահերթություն են տալիս քննադատական մտածողությանը և կիրառվում են առօրյա կյանքում: Ոստիկական և փրկարարական ծառայության պատմական համատեքստը բացահայտում է հասարակական խնդիրների բարդ փոխազդեցությունը [7]:

Այսօր ոստիկանների և փրկարարների վերապատրաստման ծրագրերը ներառում են ինչպես ֆիզիկական, այնպես էլ հոգեբանական պատրաստությանն ուղղված տարաբնույթ թեմաներ,

որոնցում ներդրվել են մշակութային իրազեկվածության դասընթացներ, որոնց նպատակն է բարելավել ոստիկանների, փրկարարների և համայնքների փոխհարաբերությունները, նվազեցնել բռնության և վտանգավոր դեպքերը և բարձրացնել հասարակության վստահությունը [3, 4]:

Չնայած ոստիկաններին և փրկարարներին ներկայացվող ֆիզիկական պատրաստության պահանջների ընդհանրությանը՝ կան նաև նեղ մասնագիտական առանձնահատկություններ, որոնց կանդրադառնանք առանձին-առանձին:

- Փրկարարների պատրաստումը վերաբերում է մասնագիտացված դասընթացների այն ծրագրերին, որոնք նախատեսված են փրկարարներին տրամադրելու արտակարգ իրավիճակներին արձագանքելու անհրաժեշտ հմտություններ և գիտելիքներ: Այս դասընթացները մեծապես նպաստում են ոչ միայն փրկարարների օպերատիվ-տակտիկական կարողությունների զարգացմանը, այլև ապահովում են արտակարգ իրավիճակներում արագ և համակարգված արձագանքում և մասնագիտական որակների բարձրացում: Այս ծրագրերը ընդգծում են ինչպես մասնագիտական հմտությունները փրկարարական տեխնիկաներում, այնպես էլ թիմային աշխատանքի կարևորությունը փրկության գործողություններում [7, 5]:

Փրկարարների պատրաստման զարգացման գործընթացի վերլուծությունը ցույց է տալիս ուսուցման նոր փորձարկվող և արդեն կիրառվող՝ հին մեթոդաբանությունների զգալի առջընթաց և փոփոխություններ, որոնք ապահովում են ուսանողների՝ իրական, առկա արտակարգ իրավիճակները վստահորեն կառավարելու պատրաստ լինելը [6]:

Չնայած առաջընթացներին՝ փրկարարների պատրաստման ոլորտը բախվում է մարտահրավերների, այդ թվում՝ ռեսուրսների հասանելիության, մասնակիցների ներգրավվածության և դասընթացների արդյունավետության չափման խնդիրների: Այս խնդիրների լուծումը կարևոր է հատկապես այն համայնքներին համար, որոնք ունեն սահմանափակ ռեսուրսներ, բայց բոլոր փրկարարները պատրաստ են գործելու արտակարգ վիճակներում: Երբ համայնքները մեծ առաջնահերթություն են տալիս անվտանգությանը, փրկարարների բարձրորակ պատրաստման պահանջարկը շարունակում է աճել՝ ընդգծելով հանրային անվտանգության կարևոր դերը [1, 9]:

Կյանք փրկելու հմտությունների ուսուցման պատմությունը կապված է կրթական տեսությունների զարգացման հետ, հատկապես՝ մեծահասակների ուսուցման համատեքստում: 1960-ականներից առաջ կրթությունը հիմնականում

կենտրոնացած էր երեխաների վրա՝ առաջացնելով մանկավարժություն, որը սովորողներին դիտում էր որպես ստատիկ էակներ: Այս միատեսակ մոտեցումը կասկածի տակ առնվեց «անդրոգոգիկա» հասկացության եզրույթի ի հայտ գալով, որն առաջին անգամ օգտագործել է գերմանացի դաստիարակ Ալեքսանդր Քլապը 1833 թվականին՝ շեշտադրելով մեծահասակների կրթության անհրաժեշտությունը: Քլապի գաղափարները հետագայում զարգացան ամերիկացի դաստիարակ Էդուարդ Սի. Լինդեմանի կողմից 1900-ականների սկզբին՝ կենտրոնացնելով ուշադրությունը սովորողի փորձի վրա: Սա հիմք հանդիսացավ ավելի գործնական և փորձառական կրթական ձևերի, այդ թվում՝ կյանք փրկելու ուսուցման համար [7, 14]:

Փրկարարների համար նախատեսված ուսուցման ծրագրերը մշակված են անհատներին զինելու կարևոր հմտություններով՝ արտակարգ իրավիճակներին արագ արձագանքելու համար: Այս դասընթացներն ընդգծում են ոչ միայն տեխնիկական հմտությունների յուրացումը, այլև թիմային աշխատանքի և փրկարարական գործողությունների ժամանակ օպերատիվ համակարգման զարգացումը:

Գործնական ուսուցումը փրկարարների կրթության անբաժանելի մասն է: Դասընթացները հաճախ ներառում են գործնական գործողություններ վերահսկվող միջավայրում, որը թույլ է տալիս մասնակիցներին կիրառել փրկարարական տեխնիկաներ՝ առանց իրական իրավիճակների կամ անվտանգության խաթարման: Բացի այդ՝ առցանց ուսուցման գործիքների և անմիջական անցկացվող գործողությունների կիրառումը մեծացնում է ներգավվածությունը և կենսական հմտությունների հիշողությունը: Այս մոտեցումը ոչ միայն ինքնավստահություն է ներշնչում ուսանողների մեջ, այլև ապահովում է, որ նրանք պատրաստ լինեն՝ արդյունավետ արձագանքելու իրական իրավիճակներում [7]:

Կյանք փրկելու դասընթացները ներառում են ոչ միայն անհատական հմտությունների ձևավորում, այլև ընդգծում են թիմային աշխատանքի կարևորությունը փրկարարական գործողությունների ժամանակ: Ուսուցումը ներառում է մեթոդներ՝ խումբն արդյունավետ համակարգելու, թիմակիցների միջև դերն ու պարտականությունները հստակ սահմանելու և փրկարարական պլաններն արդյունավետ իրականացնելու համար: Այս տարրերը վճռորոշ են արտակարգ իրավիճակներում արձագանքի ժամանակը նվազեցնելու և հաջող արդյունքների հասնելու համար: Փրկարարներին խորհուրդ է տրվում

պարբերաբար մասնակցել վերապատրաստման դասընթացներին, որոնք օգնում են պահպանել հմտությունները և ծանոթանալ կյանք փրկելու նոր տեխնիկաների և արձանագրությունների հետ [1, 5]:

Կյանք փրկելու ուսուցման կարևոր ոլորտում անհրաժեշտ է ունենել բազմազան հմտություններ՝ արտակարգ իրավիճակների արդյունավետ արձագանք ապահովելու համար: Այս կարևոր հմտությունները ներառում են ոչ միայն հիմնական առաջին օգնություն, այլև առաջադեմ տեխնիկաներ, որոնք անհրաժեշտ են կյանքին սպառնացող տարբեր իրավիճակներ կառավարելու համար: Ապագա փրկարարները սովորում են հայտնաբերել և ճանաչել վտանգավոր իրավիճակները, գնահատել ռիսկերը, ընտրել համապատասխան գործողությունները և արդյունավետ արձագանքել: Այս ուսուցումը հնարավորություն է տալիս անհատներին հասնել իրենց անձնական նպատակներին՝ առօրյա կյանքում միաժամանակ խթանելով մեծ ինքնուրույնություն և անվտանգություն:- *Կյանք փրկելու տեխնիկաները* կենսական նշանակություն ունեն այն անհատների համար, որոնք կարող են հայտնվել արտակարգ իրավիճակներում: Այս տեխնիկաների ուսուցումը զինում է փրկարարներին ոչ միայն կյանքեր փրկելու հմտություններով, այլև նվազեցնում է արտակարգ արձագանքի հետ կապված վախը: Գործնական ուսումնասիրությունները ցույց են տվել, որ հավաստագրված ուսուցումը բարձրացնում է մասնակիցների վստահությունը, ինչը թույլ է տալիս նրանց արդյունավետ արձագանքել արտակարգ և վճռորոշ իրավիճակներում և հնարավոր է դարձնում փրկել մարդկային կյանքերը [7]:

- Ոստիկանության ձևավորման պատմությունը բարդ է և սկսվում է հին ժամանակներից: Իրավապահ մարմինների ստեղծման վրա մեծ ազդեցություն են ունեցել հասարակական կարիքները և հանցագործության ու անվտանգության վերաբերյալ ձևավորվող պատկերացումները: Տարիների ընթացքում ոստիկանների վերապատրաստման մեթոդներն ու փիլիսոփայությունը նույնպես փոխվել են՝ արտացոլելով լայն հասարակական փոփոխություններ, խնդիրներ [2, 8, 9]:

Ոստիկանների վերապատրաստումը ներառում է ինչպես ֆիզիկական, այնպես էլ հոգեբանական պատրաստություն՝ նպատակ ունենալով զինել իրավապահներին անհրաժեշտ ֆիզիկական հմտություններով՝ իրենց ծառայության բարդություններին դիմակայելու համար: Ոստիկանության նկատմամբ աճող ուշադրությունը ընդգծել է վերապատրաստման ծրագրերի անհրաժեշտությունը: Այս ծրագրերը ներառում են այնպիսի մեթոդներ և մոդելներ, որոնք օգնում են պատրաստել ոստիկաններին

հատկապես բարձր սթրեսային իրավիճակներում, օրինակ՝ հոգեկան առողջության ճգնաժամերի ժամանակ [3, 4]:

Հոգեկան առողջության նկատմամբ վերապատրաստման նշանակությունը զգալիորեն աճել է՝ պայմանավորված թե՛ ոստիկանների, թե՛ համայնքների հոգեբանական բարեկեցության վերաբերյալ աճող մտահոգություններով: Հետազոտությունները վկայում են, որ հոգեկան առողջության պահպանման հատուկ դասընթացը կարող է բարձրացնել կարեկցանքը, նվազեցնել խարանավորումը և բարելավել ոստիկանների արձագանքը հոգեկան դժվարություններ ունեցող անձանց նկատմամբ: Վերապատրաստման մեթոդների գնահատումները դեռևս սահմանափակ են, և անհրաժեշտ է հետագա ուսումնասիրություն դրանց արդյունավետությունն ու կիրառման լավագույն մեթոդները որոշելու համար [9, 10]:

Ոստիկանների վերապատրաստման դասընթացների կատարելագործմամբ աճում է նաև աշխատանքները հոգեբանների հետ: Կիրառվում են նաև համայնքակենտրոն մոտեցումներ, որոնք արտացոլում են հանրության հետ հարաբերությունների բարելավման պարտավորությունները: Ճգնաժամային իրավիճակներում միջամտության և հոգեկան առողջության կառավարման հմտությունների զարգացմանն ուղղված նախաձեռնությունները վկայում են ոստիկանների վերապատրաստման շարունակական վերափոխման անհրաժեշտության մասին՝ նպատակ ունենալով ապահովել, որ ոստիկանները պատշաճ պատրաստված են ծառայության ընթացքում հանդիպող բազմազան մարտահրավերներին, որոնք սովորաբար ներառում են ինչպես ֆիզիկական, այնպես էլ հոգեբանական պատրաստության բաղադրիչներ: Ավանդական վերապատրաստման մեթոդները հաճախ կենտրոնացված են լսարանում անցկացվող դասընթացների վրա՝ ուղեկցված ընտրովի թեստերով, որոնք, սակայն, բավարար արդյունավետությամբ չեն պատրաստում նորեկներին իրական իրավիճակներին: Վերջին շրջանում աճում է հետաքրքրությունը՝ ավելի դինամիկ մեթոդների ներառումը ուսումնական ծրագրերում, ինչպիսիք են՝ դերախաղերն ու դրամատիզացիաները (գործողությունների լարվածության մեծացում), որոնք օգնում են նորեկներին զարգացնել գործնական հմտություններ: Հոգեկան տոկունության վերապատրաստումը դարձել է ոստիկանների կրթության կարևոր բաղադրիչ՝ հատկապես հաշվի առնելով հանրության մեջ հոգեկան առողջության աճող խնդիրները: Հետազոտությունները ցույց են տալիս, որ նման վե-

ռապատրաստումը կարող է բարձրացնել հոգեկան առողջության ճգնաժամերի դեպքում ոստիկանների արձագանքելու կարողությունները, զարգացնել կարեկցանքը և նվազեցնել հոգեկան հիվանդությունների հետ կապված խնդիրները: Մասնագիտացված վերապատրաստումը կարող է էականորեն ազդել ոստիկանների ընկալումների և արձագանքման ռազմավարությունների վրա [4, 11]:

Ֆիզիկական պատրաստությունը ոստիկանների ծառայությանը ներկայացվող պահանջների կարևոր բաղադրիչն է: Դիմացկունության և ֆիզիկական ունակությունների զարգացման նպատակով կիրառվում են տարաբնույթ մեթոդներ: Ոստիկանական ծառայության ընդունվել ցանկացողներին խորհուրդ է տրվում զբաղվել կալիսթենիկայով (վարժություններ ըստ մարմնի կշռի), մեծածավալ վարժություններով և ուժն աստիճանաբար զարգացնող («փիրամիդ») մարզումներով: Խորհուրդ է տրվում սրտանոթային համակարգի զարգացում՝ վազքի տարածությունների աստիճանական ավելացմամբ՝ սկսելով կարճ վազքերից և հասնելով մինչև 2.5 կմ կամ ավելին՝ ապահովելով դիմացկունություն և արագություն: Այստեղ կարևորագույն տարրերից մեկն էլ ժամանակի սահմանաչափով 1կմ վազքի անցկացումն է, որը սովորաբար սահմանվում է 4:30 րոպե կամ ավելի կարճ ժամանակահատվածով: Մարզական հատուկ սարքավորումների կիրառումը կարող է զգալիորեն բարձրացնել վերապատրաստման արդյունավետությունը: Օրինակ՝ բարձրության մարզման դիմակի օգտագործումը օգնում է զարգացնել սրտաճմլի (դիաֆրագմայի) ուժը և խթանում ավելի ուժեղ շնչառություն՝ արդյունքում բարձրացնելով թոքերի տարողությունը, ծանր բաճկոնի օգտագործումը բարձրացնում է դիմացկունությունը՝ մարզումների ժամանակ ավելացնելով ֆիզիկական պահանջները: Ֆիզիկական ընդհանուր մարզումներից բացի նորեկները մասնակցում են պաշտպանական մարտավարական դասընթացների, որոնք ներառում են ուժի կիրառման իրավապահ գործունեությանը համապատասխան տեխնիկաներ: Դրանցից են բանավոր փոխազդեցությունը, իրավիճակի սրացման և հանգստացման մեթոդները, մահակի և պղպեղային օդամղիչի օգտագործումը, ձեռնաշղթայման և ինքնապաշտպանության հմտությունները, ֆիզիկական միջադեպերի ժամանակ ճիշտ գործելը [12, 13]:

Ոստիկանների վերապատրաստման մանկավարժական համակարգը ավանդաբար հիմնված է կառուցվածքային այնպիսի մոդելի վրա, որտեղ նախապես որոշված գիտելիքների բազան փոխանցվում է հրահանգիչներից ուսա-

նողներին, ինչը կարող է սահմանափակել քննադատական մտածողությունն ու հարմարվելու կարողությունը: Այս մոտեցումը քննադատության է ենթարկվել իր կոշտության և ոստիկանական աշխատանքի դինամիկ բնույթին հարմարվելու անընդունակության համար: Ժամանակակից ոստիկակական որոշ ակադեմիաներ սկսել են կիրառել *անդրոգոգիկ* սկզբունքներ՝ կենտրոնանալով չափահասների ուսուցման վրա և պահանջելով, որ ապագա ոստիկանները իրենց գիտելիքները ցույց տան գործնական փորձարկումների և սիմուլյացիաների միջոցով [14]:

Արդյունքում ավելանում է քննարկումն այլընտրանքային մանկավարժական ռազմավարությունների, ինչպես, օրինակ՝ *հյուրիստիկ* մանկավարժության և *անդրոգոգիկայի* ներառման արդյունավետության շուրջ՝ ոստիկանության կուրսանտների կարիքներն ավելի լավ բավարարելու համար [14]:

Հյուրիստիկ մանկավարժությունը համարվում է հատկապես արդյունավետ մանկավարժական մեթոդ ոստիկանների վերապատրաստման համար, քանի որ այն շեշտադրում է խնդիրների լուծումը և քննադատական մտածողությունը: Այս մոդելում հրահանգիչները կուրսանտներին ներկայացնում են իրական կյանքի խնդիրներ՝ խրախուսելով նրանց ակտիվ մասնակցությունն ուսուցման գործընթացում: Այս մոտեցումը ոչ միայն խթանում է կուրսանտների համագործակցային հմտությունները, այլև հնարավորություն է տալիս զարգացնել գործնական լուծումներ՝ բարդ խնդիրների համար, որոնց կարող են հանդիպել իրենց աշխատանքում [14]:

Անդրոգոգիկան՝ չափահասների ուսուցման տեսությունը, կարևոր դեր ունի ոստիկանների վերապատրաստման ծրագրերի ձևավորման գործում: այսինքն՝ մոտեցումը նշում է, որ գործող ոստիկանները մեծ փորձ և գիտելիք են կուտակել նախքան վերապատրաստման մասնակցելը, ինչը նրանց տարբերում է նորեկ ուսանողներից: Չափահասների ուսուցման սկզբունքները երաշխավորում են, որ վերապատրաստումը համապատասխանում է ծառայողների անհատական նպատակներին և մասնագիտական ձգտումներին: Օրինակ՝ գործերի ուսումնասիրությունների և սցենարային ուսուցման կիրառումը կարող է օգնել կուրսանտներին կիրառել իրենց արդեն ունեցած գիտելիքները նոր իրավիճակներում՝ դրանով իսկ ամրապնդելով հիշողությունը և հմտությունների կիրառումը իրական կյանքում [14]:

Եզրակացություն:

1. Ըստ գրականության ուսումնասիրության՝ ոստիկանների և փրկարարների ուսուցման և վերապատրաստման ծրագրերում ներառված դերախաղերը և դրամատիզացիաները նպաստում են արտակարգ իրավիճակներում թիմային արագ և արդյունավետ աշխատանքին:

2. Ուսումնասիրելով վերապատրաստման ծրագրերում ներառած հոգեբանական մեթոդները՝ եկանք այն եզրահանգման, որ փրկարարները և ոստիկանները արտակարգ և բարձր սթրեսային իրավիճակներում կարող են կառավարել իրենց և հանրության մոտ առաջացած հոգեկան ատողջության խնդիրները:

Արդի շրջանում, երբ հասարակությունն առերեսվում է նոր սպառնալիքների և մարտահրավերների, ուսուցման և վերապատրաստման համակարգված ու գիտահեն մոտեցումը դառնում է ոչ թե ընտրելի, այլ՝ անհրաժեշտություն:

🕮 ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Հայաստանի Հանրապետության օրենքը «Փրկարար ուժերի և փրկարարի կարգաիճակի մասին», Ընդունված է 2004 թվականի մայիսի 25-ին:

2. Հայաստանի Հանրապետության օրենքը «Ոստիկանության մասին», Ընդունված է 2001 թվականի ապրիլի 16-ին:

3. Ղազարյան Ֆ.Գ., Գրիգորյան Ա.Ա., Ֆիզիկական դաստիարակության տեսություն, 2-րդ հրատ., Դասագիրք, Երևան, 2003, 160 էջ:

4. Մատինյան Ա., Հոգեբանական անհրաժեշտությունն արտակարգ և ճգնաժամային իրավիճակներում, Ուսումնամեթոդական ձեռնարկ, Երևան, 2024, 288 էջ:

5. Մկրտչյան Մ., Ուսուցման կոլեկտիվ եղանակի իրականացման մեթոդաբանական, տեսական և գործնական հարցերը, Երևան, 2011, 148 էջ:

6. Պետրոսյան Հ.Հ., Մանկավարժական տեխնոլոգիաներ, Մոդուլային ուսումնական ձեռնարկ, Երևան, 2012, 564 էջ:

7. Giannikas Anastasios, Essential Lifeguard Skills: Key Abilities for Saving Lives 2025 https://cpr1.com/lifeguard-skills-guide-what-every-lifeguard-needs-to-know/?utm_source=chatgpt.com [մուտք՝ 15.05.2025]

8. Bhattar Kala, *The History of Policing in the US and Its Impact on Americans Today, 2021,* UAB Institute for Human Rights:

https://sites.uab.edu/humanrights/2021/12/08/the-history-of-policing-in-the-us-and-its-impact-on-americans-today/ [մուտք՝ 02.03.2025]

9. Zau Renée, A crash course in effective community engagement strategies, 2022 https://www.donationmatch.com/blog-list/community-engagement-strategies?utm_source=chatgpt.com [մուտք՝ 11.02.2025]

10. *Lu Yi-Fang, Petersen Kevin, Occupational and Environmental Medicine, 2023,* BMJ Publishing Group https://oem.bmj.com/content/80/10/590 [մուտք՝ 06.01.2025]

11. Burke Matthew Ridgeway, Stress Preparedness foe Low Enforcement Officers via Academic Training, 2019 https://scholarworks.waldenu.edu/dissertations/6309/?utm_source=chatgpt.com [մուտք՝ 16.04.2025]

12. Malley Timary, Yetter Alyssa, Szivak Tunde, Physical Training Considerations for Police Academy Recruits, 2023 https://www.nsca.com/education/articles/tsac-report/physical-training-police-academy-recruits?utm_source=chatgpt.com [մուտք՝ 07.01.2025]

13. Loux Matthew, Police academy fitness test preparation. Helpful exercises, AMU, 2024 https://www.amu.apus.edu/area-of-study/criminal-justice/resources/police-academy-fitness-test-preparation?utm_source=chatgpt.com#about-authors [մուտք՝ 13.06.2025]

14. Knapke Jacqueline M , Hildreth Laura , Molano Jennifer R, Schuckman Stephanie M, Blackard Jason T, Johnstone Megan, Kopras Elizabeth J, Lamkin M K, Lee Rebecca Lee C, Kues John R, Mendell Angela, Andragogy in Practice: Applying a Theoretical Framework to Team Science Training in Biomedical Research 2024

15. https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC11008574/?utm_source=chatgpt.com [մուտք՝ 10.05.2025]

ANALYSIS OF CURRENT TRAINING AND RETRAINING PROGRAMS FOR POLICE OFFICERS AND RESCUERS

A. R. Nasilyan, A. KH. Grigoryan,
Educational Complex of the Ministry of Internal Affairs of the RA, Yerevan, Armenia

ABSTRACT

Keywords: Education and training, emergency, physical training, role play and dramatization, heuristic pedagogy and andragogy.

Research relevance: The security and the stability of modern society largely depend on the effectiveness of emergency prevention, rapid response and maintenance of law and order. Improving the operational response of the police and rescue systems is possible only through the use of structured and scientifically based training models. Therefore, in the modern era, the education and training of police officers and rescuers is one of the priority tasks of protecting the safety of public life.

Research aim and objectives: The aim of the research is to identify training approaches for police officers and rescuers based on the study of professional literature. The objectives are : 1. To explore the inclusion of role-playing games and dramatization in educational and training programs for police and rescue services.

2. To study areas for improving training and education programs for police officers and rescue workers.

Research methods and organization: analysis and generalization of scientific and methodological literature.

Research results analysis: Currently, physical training plays an important role in police and rescuers work, with the help of which it is possible to improve numerous qualitative characteristics and qualities. Despite the commonality of physical training requirements for the police and rescuers, there are also specific professional characteristics that we have considered separately.

Conclusion: Role-playing games and dramatizations in the training and preparation programs of police officers and rescuers contributed to quick and effective teamwork in emergency situations. Psychological methods in the training programs help rescuers and police officers cope with their mental health problems and the mental health problems of the population in emergency and stressful situations.

АНАЛИЗ ТЕКУЩИХ ПРОГРАММ ОБУЧЕНИЯ И ПЕРЕПОДГОТОВКИ СОТРУДНИКОВ ПОЛИЦИИ И СПАСАТЕЛЕЙ

А. Р. Насилян, А. Х. Григорян,
Образовательный комплекс Министерства внутренних дел Республики Армении, Ереван, Армения

АННОТАЦИЯ

Ключевые слова: Образование и обучение, чрезвычайные ситуации, физическая подготовка, ролевые игры и драматизация, эвристическая педагогика и андрагогика.

Актуальность исследования: Безопасность и стабильность современного общества во многом зависят от эффективности предупреждения чрезвычайных ситуаций, быстрого реагирования и поддержания правопорядка. Улучшение оперативного реагирования полиции и спасательных систем возможно только за счет использования структурированных и научно обоснованных моделей обучения. Поэтому в современную эпоху образование и обучение сотрудников полиции и спасателей является одной из приоритетных задач защиты безопасности общественной жизни.

Цель исследования, задачи. Целью исследования является выявление подходов к обучению сотрудников полиции и спасателей на основе изучения профессиональной литературы.

Задачи: 1. Изучить включение ролевых игр и драматизации в образовательные программы подготовки сотрудников полиции и спасательных служб. 2. Исследовать направления совершенствования программ подготовки и обучения сотрудников полиции и спасателей.

Методы и организация исследования-изучение, анализ и обобщение научно-методической литературы.

Анализ результатов исследования: В настоящее время физическая подготовка играет важную роль в работе полиции и спасателей, с помощью которой можно улучшить многочисленные качественные характеристики и качества. Несмотря на общность требований к физической подготовке для полиции и спасателей, существуют и специфические профессиональные характеристики, которые мы рассмотрели отдельно.

Краткие выводы. 1. Ролевые игры и драматизации, включенные в программы обучения и подготовки сотрудников полиции и спасателей, способствовали быстрой и эффективной командной работе в чрезвычайных ситуациях.

2. Психологические методы, включенные в программы обучения, помогают спасателям и сотрудникам полиции справляться со своими проблемами психического здоровья и проблемами психического здоровья населения в чрезвычайных и стрессовых ситуациях.

Տեղեկություններ հեղինակների մասին

Աննա Ռուբենի Նասիլյան՝ մ.գ.թ., դոցենտ, Հայաստանի Հանրապետության Ներքին գործերի նախարարության Մարտական, ֆիզիկական և հատուկ պատրաստականության ամբիոնի ավագ դասախոս, Հայաստանի Հանրապետության Ներքին գործերի նախարարության կրթահամալիր, Երևան, Հայաստան,

E. mail: nasilyan80@mail.ru

Աշոտ Խաչիկի Գրիգորյան՝ Հայաստանի Հանրապետության Ներքին գործերի նախարարության Մարտական, ֆիզիկական և հատուկ պատրաստականության ամբիոնի պետի պարտականությունները կատարող, ոստիկանության գնդապետ, Հայաստանի Հանրապետության Ներքին գործերի նախարարության կրթահամալիր, Երևան, Հայաստան, E. mail: ashotgrigoryanpolice@gmail.com

Information about the authors

Anna Ruben Nasilyan, PhD in Pedagogical sciences, Associate Professor Department of Combat, Physical and Special Training, Educational complex of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Armenia Yerevan, Armenia, E. mail: nasilyan80@mail.ru

Ashot Khachik Grigoryan, Police Colonel, Acting Head of the Department of Combat, Physical and Special Training, Educational Complex of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Armenia, Yerevan, Armenia, E. mail: ashotgrigoryanpolice@gmail.com

Հոդվածն ընդունվել է 02.08.2025–ին

Ուղարկվել է գրախոսման՝ 03.08.2025–ին:

Գրախոս՝ կ.գ.թ., դոցենտ Տ. Պետրոսյա